

Handläggare
Marie Lindström
UtredningsenhetenDiarienummer
2016VON/0147

Vård- och omsorgsnämnden

Riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar om riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Beslutsnivå

Vård- och omsorgsnämnden

Sammanfattning

De föreslagna riktlinjerna ger handläggarna vägledning i arbetet med en rättssäker och likvärdig utredning och behovsbedömning. De innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan utan utgår från grundläggande principer i LSS om den enskildes självbestämmanderätt och delaktighet. Förslaget till uppdaterade riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, föreslås godkännas.

Bakgrund

Kommunens nu gällande riktlinjer för handläggning enligt LSS och enligt socialtjänstlagen (SoL) för personer under 65 år antogs 2012. Riktlinjerna har uppdaterats och är nu delade i två dokument, Riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och Riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen avseende äldreomsorg och personer med funktionshinder. Detta ärende behandlar Riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS.

Ärendebeskrivning

Det finns ingen bestämmelse om att kommunerna måste ha riktlinjer för bedömning av LSS-insatser. Däremot anges i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, Ledningssystem för kvalitet i verksamhet enligt SoL, LVU, LVM och LSS (SOSFS 2006:11), att kommunens ledningssystem ska säkerställa att det finns rutiner för handläggning. Väljer kommunerna ändå att utarbeta riktlinjer måste de utformas så att de är förenliga med lag, förarbeten och rättpraxis.

Syftet med förslaget till riktlinjer för handläggning enligt LSS är att skapa enhetlighet i synsättet vid handläggning av ärenden. Beslut om insatser ska grundas på en rättssäker och likvärdig utredning och behovsbedömning. Målen för insatserna är att främja människors

Diarienummer
2016VON/0147

jämlikhet i levnadsvillkoren och delaktighet i samhället. Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan.

Riktlinjerna är vägledande för biståndshandläggare vid bedömningen av ärenden enligt LSS. Ytterst är det den enskildes behov av stöd och service som är avgörande vid behovsbedömningen. Riktlinjerna anger inte någon omfattning av hur mycket som kan beviljas avseende kvantitet eller frekvens.

I riktlinjerna anges att det som är normal livsföring för personer i jämförbar ålder ska vara vägledande även för personer med funktionsnedsättning och varje individ ska stödjas till att ta tillvara sina egna resurser. Detta innebär i praktiken att socialtjänsten är skyldig att informera personer med funktionsnedsättning om att de kan stå i bostadskö för att ombesörja boende och att de som har arbetsförmåga har möjlighet att söka arbete via arbetsförmedlingen.

Från 2017 satsar Vård- och omsorgsnämnden särskilt på fritidsaktiviteter, främst riktade mot unga vuxna och personer som bor i bostad med särskild service. Nämnden satsar även på aktiviteter som stärker förutsättningarna för arbete eller praktik för personer med funktionsnedsättning. Vård- och omsorgsnämnden vill särskilt stärka de funktionshindrade ungdomarnas möjlighet till delaktighet i samhällslivet.

Bedömning

De föreslagna riktlinjerna ger vägledning i arbetet med en rättssäker och likvärdig utredning och behovsbedömning. De innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan utan utgår från grundläggande principer i LSS om den enskildes självbestämmanderätt och delaktighet. Uppdelningen av riktlinjerna för handläggning enligt LSS och SoL innebär att respektive riktlinjer uppfattas som tydligare och mer överblickbara. Förslaget till uppdaterade riktlinjer som stöd för handläggning enligt LSS föreslås godkännas.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för miljön

Förslaget till beslut har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Vägledande riktlinjer för handläggare av ärenden enligt LSS underlättar behovsbedömningarna, ökar rättssäkerheten och möjligheten till likvärdiga utredningar. Detta är positivt för de medborgare som ansöker om insatser enligt LSS.

Konsekvenser för barn

Vägledande riktlinjer för handläggare av ärenden enligt LSS underlättar behovsbedömningarna, ökar rättssäkerheten och möjligheten till likvärdiga utredningar. Detta är positivt för de barn som ansöker om insatser enligt LSS.

Diarienummer
2016VON/0147

Ärendets beredning

Ärendet har remitterats till organisationer i Pensionärsrådet och Värmdö kommuns råd för funktionshinderfrågor. PRO Gustavsberg-Ingarö, FUB Nacka Värmdö och Kullsväddsskolans föräldraförening har inkommit med synpunkter.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1	Riktlinjer som stöd för handläggning enligt LSS	Bilaggs

Sändlista för beslutsexpediering

Värmdö kommuns råd för funktionshinderfrågor

Maria Larsson Ajne
Sektorchef
Omsorgs- och välfärdssektorn

Veronica Östlin
Avdelningschef
Biståndsavdelningen

Riktlinjer som stöd för handläggning enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

Antagna av vård- och omsorgsnämnden den xx månad § xx, 2016VON/0147

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Målgrupp	3
1.2	Vård- och omsorgsnämndens grundläggande värderingar	3
1.3	Inriktning för Värmdö kommun	3
1.4	Barnperspektivet	4
1.5	Föräldraansvar	4
2	Lagar och föreskrifter	4
2.1	Lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, LSS. 5	
2.1.1	Insatser enligt LSS som beslutas av vård- och omsorgsnämnden.....	5
2.2	Offentlighets- och sekretesslagen.....	6
2.3	Förvaltningslagen, FL.....	6
3	Delegationsordning.....	6
4	Handläggning och dokumentation.....	6
4.1	Handläggning	6
4.2	Beslut och beställning av insats.....	7
4.3	Genomförandeplan	7
4.4	Uppföljning av beslut	7
4.5	Samverkan	7
4.6	Individuell plan enligt LSS.....	8
4.7	Dokumentation	8
5	Överklagan.....	8
6	Uppföljning av riktlinjen	8

1 Inledning

Riktlinjernas syfte är att vara ett styrdokument för handläggare i arbetet med en rättssäker och likvärdig utredning och behovsbedömning med utgångspunkt från lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. De syftar även till att ge information till medborgare som kommer i kontakt med vård- och omsorgsnämndens verksamhet.

Riktlinjerna är vägledande och innebär inte en inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan. Varje beslut ska vara baserat på individens behov. Insatser till den enskilde ska präglas av helhetssyn, kontinuitet samt av att den enskildes egna resurser ska tillvaratas. De ska så långt som möjligt utformas i samråd med den enskilde.

1.1 Målgrupp

Riktlinjerna avser personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. För att ha rätt till insatser enligt LSS krävs att:

- Den enskilde omfattas av någon av lagens tre personkretsar enligt § 1 LSS.
- Den enskilde behöver insatser enligt LSS för sin livsföring.
- Behovet kan faktiskt inte tillgodoses på annat sätt.
- Insatserna behövs för att tillförsäkra den enskilde goda levnadsvillkor.

1.2 Vård- och omsorgsnämndens grundläggande värderingar

Alla människor är olika och lika mycket värda. Varje människa ska med sin unika kunskap och erfarenhet ses som en tillgång för samhället. Därmed har alla samma rätt till delaktighet i samhället. Vård- och omsorgsnämndens arbete ska utgå från människors lika värde och rättigheter och ett demokratiskt synsätt ska prägla allt arbete.

Varje enskilt möte ska kännetecknas av respekt, hänsyn och förståelse. Kvalitetstänkande och respekt för individens integritet ska utmärka allt arbete både vad gäller utförande och bemötande. Individerna ska stödjas till att ta tillvara sina egna resurser. Frivillighet är vägledande vilket innebär att den enskilde själv bestämmer om han eller hon vill ta del av de insatser som finns. Stöd och insatser ska utformas så att människor inte känner sig utpekade. Varje individ ska genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor utifrån önskemål och förutsättningar. Det som är normal livsföring för personer i jämförbar ålder ska vara vägledande även för personer med funktionsnedsättning.

1.3 Inriktning för Värmdö kommun

Målet är att anpassa beviljade insatser efter den enskildes behov och önskemål och därigenom öka den enskildes livskvalitet samt bidra till ökad självständighet för den enskilde. I Värmdö kommuns plan för personer med funktionshinder har tre målområden definierats:

- Tillgänglighet
- Inkludering
- Delaktighet och inflytande

Detta innebär att den enskilde och/eller dennes företrädare ska garanteras delaktighet och inflytande vid beslut om insatser. Utförarverksamheten ska arbeta med individuell

planering för utförande och kontinuitet i insatserna.

I första hand bör verksamhet som finns i Värmdö kommun anlitas då närhetsprincipen ska gälla i kommunen¹. Värmdö kommun samverkar med organisationer som företräder personer med funktionshinder genom Värmdö kommuns råd för funktionshinderfrågor.

1.4 Barnperspektivet

Barnperspektivet ska alltid ingå i Värmdö kommuns arbete och utifrån FN:s barnkonvention ska barnets bästa alltid komma i första rummet. När en åtgärd rör barn ska enligt 6 a § LSS beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver.

Stödinsatser för barn ska alltid bedömas med utgångspunkt från barnets perspektiv. När en insats eller åtgärd rör ett barn ska hans eller hennes inställning beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

I barnperspektivet ingår att uppmärksamma om ett barn har behov av insatser från andra delar av socialtjänsten, från andra verksamheter inom kommunen eller från andra huvudmän, samt att samverka så att olika insatser samordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Socialtjänstens medarbetare är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de får kännedom om något som kan innebära att nämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

1.5 Föräldraansvar

I handläggningen ska hänsyn tas till föräldraansvaret.

Föräldrabalken kap 6 anger att den som har vårdnaden om ett barn har ett långtgående ansvar för barnets personliga förhållande och ska tillse att barnets behov tillgodoses. Barnets föräldrar svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Föräldraansvaret ska synliggöras i utredning och beslut.

2 Lagar och föreskrifter

Handläggnings- och genomförandeprocessen samt dokumentation, hantering av akter och personuppgifter styrs av bestämmelser i enlighet med:

Lagen (1993: 387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
Förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade
Socialtjänstlagen (2001:453)
Förvaltningslagen (1986:223)
Offentlighets- och sekretesslagen (SFS 2009:400)
Socialförsäkringsbalken (2010:110)
Föräldrabalken (1949:381)
Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)
Lag om riksfärdtjänst (1997:735)
Äktenskapsbalken (1987:239)

¹ Prop. 1979/80:1, s 215.

Även förarbeten till lagtext, prejudicerande domar från Högsta förvaltningsdomstolen och kammarrätt samt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är av betydelse vid handläggningen.

Socialstyrelsens handbok om handläggning och dokumentation inom socialtjänsten underlättar tillämpningen av regelverket. Inspektionen för vård och omsorg, IVO, har ett nationellt tillsynsansvar.

Bland Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd kan särskilt nämnas:

- SOSFS 2014:5 om dokumentation vid handläggning av ärenden och genomförande av insatser enligt SoL, LVM, LVU och LSS
- SOSFS 2014:6 om handläggning av ärenden som gäller barn och unga
- SOSFS 2011:5 om Lex Sarah
- SOSFS 2005:28 om anmälningsskyldighet enligt Lex Maria
- SOSFS 2011:9 om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete

2.1 Lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, LSS

De bärande principerna i LSS är självbestämmande, integritet och inflytande, tillgänglighet, delaktighet, helhetssyn och kontinuitet².

LSS är en rättighetslag och det betyder att alla som tillhör lagens personkrets har rätt till i lagen särskilt angivna insatser om de behöver det i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Insatserna enligt LSS ska tillförsäkra individen goda levnadsvillkor. Målet för insatserna är att den enskilde får möjlighet att leva som andra.

De personer som omfattas av LSS är personer med:

1. Utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Betydande och bestående begåvningsmässiga funktionshinder efter förvärvad hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service insatser enligt LSS.

Frågan om en person tillhör en personkrets eller inte blir aktuell när personen begär insatser enligt LSS. Beslut om personkretstillhörighet fattas inte särskilt, utan ska vara en del av beslut om insatser.

2.1.1 Insatser enligt LSS som beslutas av vård- och omsorgsnämnden

Det finns tio särskilda insatser enligt 9 § LSS. Inga andra insatser kan beviljas enligt LSS. Kommunerna ansvarar för nio av dessa:

- Personlig assistans
- Ledsagar service
- Kontaktperson
- Avlösning i hemmet

² SOU 1991:46 samt Prop. 1992/93:159, s. 171

- Korttidsvistelse
- Korttidstillsyn (KTT) för skolungdom över 12 år
- Bostad med särskild service eller boende i familjehem för barn och ungdomar
- Bostad med särskild service för vuxna
- Daglig verksamhet

Samtliga insatser är avgiftsfria, men kostnader för t.ex. mat och hyra kan förekomma. Att en person har rätt till insatser enligt LSS innebär ingen inskränkning i personens rätt att få stöd enligt annan lagstiftning.

2.2 Offentlighets- och sekretesslagen

Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan lämnas ut utan att den enskilde eller någon närstående lider men. Om uppgiften omfattas av sekretess krävs en sekretessbrytande grund, till exempel samtycke, för att den ska kunna lämnas ut.

2.3 Förvaltningslagen, FL

Förvaltningslagen anger rättigheter och skyldigheter för myndigheten och enskilda. I lagen regleras också rätten till överklagan av beslut. I förvaltningslagen anges en allmän serviceskyldighet att ge vägledning, råd och annan hjälp till enskilda. Av FL framgår också att myndigheten ska sträva efter att uttrycka sig lättbegripligt och även på andra sätt underlätta för den enskilde att ha med myndigheten att göra.

3 Delegationsordning

Enligt 6 kap 33 § kommunallagen får en nämnd uppdra åt en anställd hos kommunen att besluta på nämndens vägnar i ett visst ärende eller en grupp av ärenden. Delegation för beslut inom ramen för utredning och insats regleras i vård- och omsorgsnämndens delegationsordning.

4 Handläggning och dokumentation

All dokumentation och handläggning ska utgå från gällande lagstiftning och följa Socialstyrelsens föreskrift om handläggning och dokumentation, SOSFS 2014:5.

4.1 Handläggning

Varje ärende där någon enskild är part ska, enligt § 7 FL, handläggas så enkelt, snabbt och billigt som möjligt utan att säkerheten eftersätts. Ett ärende ska handläggas så skyndsamt som möjligt efter att ansökan kommit in. Ansökan kan vara muntlig eller skriftlig.

Vid all handläggning ska stor vikt läggas vid den enskildes rätt till delaktighet, inflytande och självbestämmande. Utredningen ska vara tillräckligt omfattande för att ge ett tillfredställande underlag för beslut, den ska inte innehålla mer uppgifter än vad som är nödvändigt. Utredningen ska omfatta mål för de insatser som föreslås.

Individuell prövning görs i varje enskilt ärende och hänsyn tas till vilket övrigt samhällsstöd som ges samt kravet på goda levnadsvillkor enligt LSS. Alla uppgifter som socialtjänsten tar del av från andra, som den enskilde inte tagit del av, kommuniceras till

den enskilde.

4.2 Beslut och beställning av insats

Varje beslut ska vara baserat på den enskilda individens behov. Insatserna ska så långt som möjligt utformas i samråd med den enskilde.

Av beslutet ska framgå vad den enskilde ansökt om, vilka insatser som beviljats och i vilken omfattning beslutet gäller. Beslut om avslag ska innehålla en motivering samt information om rätten att överklaga. En ansökan kan avslås helt eller delvis. Tidsbegränsning av beslut är lämpligt när det kan förutses att den enskildes behov av insatsen varierar över tiden.

När ett beslut om insats har fattats ska en beställning formuleras till utföraren med en beskrivning av uppdraget och med en tydlig målformulering för insatsen. Alla insatser ska verkställas så snart som möjligt från beslut, dock senast inom tre månader. Delegation för beslut regleras i delegationslistan för vård-och omsorgsnämnden.

Enligt SOSF 2014:5 §§ 9 och 10 ska i beslut anges:

- Vad ärendet gäller.
- Vem eller vilka personer ärendet avser.
- Vilka överväganden som ligger till grund för nämndens förslag till beslut.
- Den enskildes uppfattning om sina behov och hur dessa kan tillgodoses.
- Den bedömning som har gjorts av den enskildes behov.
- Hur utredningen har genomförts.
- Den bedömning som har gjorts av den enskildes förmåga att själv tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt.
- Vilka andra insatser som har övervägts tillsammans med den enskilde.
- Målet eller målen för den insats som föreslås.

4.3 Genomförandeplan

Hur en insats ska genomföras bör dokumenteras i en genomförandeplan som upprättas hos utföraren med hänsyn tagen till den enskildes självbestämmanderätt och integritet. Planen bör upprättas med utgångspunkt från den beslutande nämndens uppdrag till utföraren (SOSFS 2014:5).

4.4 Uppföljning av beslut

Alla beslut följs upp minst en gång per år och nyprövas när beslutet löper ut eller omprövas om behovet har förändrats för den enskilde. För barn och unga upp till 18 års ålder sker uppföljning av insats minst var sjätte månad.

4.5 Samverkan

Om insatser är aktuella från andra myndigheter eller myndighetsgrupper inom kommunens socialtjänst ska bästa möjliga samverkan eftersträvas, utifrån den enskildes behov. Samverkansträffar med utförare och berörda intresseorganisationer ska genomföras kontinuerligt. Den samverkansskyldighet som finns inom socialtjänsten är reglerad bland annat i förvaltningslagen, socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen.

4.6 Individuell plan enligt LSS

När en insats enligt LSS beviljas ska den enskilde erbjudas en individuell plan (10 § LSS) med beslutade och planerade insatser. Den som redan beviljats en insats kan när som helst begära att en individuell plan upprättas. Syftet är att ge den enskilde inflytande och överblick över åtgärder och insatser. Planen ska underlätta samordningen mellan olika huvudmän som den enskilde får insatser av. Planen ska omprövas fortlöpande och minst en gång om året.

4.7 Dokumentation

Handläggning av ärenden som rör enskilda samt genomförande av beslut om insatser enligt LSS ska dokumenteras. Dokumentationen ska utvisa beslut och åtgärder som vidtas i ärendet samt faktiska omständigheter och händelser av betydelse. Detta regleras i LSS och bestämmelserna kompletteras av socialstyrelsens föreskrifter. Dokumentationen ska utformas med respekt för den enskilde, vara tydlig samt innehålla tillräcklig, saklig, väsentlig och korrekt information. Uppföljningar ska dokumenteras liksom klagomål och åtgärder som vidtagits som följd av klagomål. Om den enskilde anser att någon uppgift i dokumentationen är oriktig ska detta antecknas.

De handlingar som upprättas eller inkommer kring den enskilde ska hållas samman i en personakt som förvaras hos biståndshandläggaren.

5 Överklagan

Beslut om insatser enligt LSS kan överklagas hos allmän förvaltningsdomstol genom förvaltningsbesvär. Om den enskilde önskar ska handläggaren bistå med hjälp till att överklaga. När en överklagan inkommit ska den omgående skickas till aktuell domstol.

6 Uppföljning av riktlinjen

Riktlinjen ska följas upp årligen och revideras vid behov.